

Tillämpning i fråga om Libyen av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner

Sammanfattning

I detta betänkande behandlas regeringens proposition 2011/12:128.

Föreanta nationernas säkerhetsråd antog under 2011 fem resolutioner om sanktioner mot Libyen. För att genomföra FN:s sanktioner antog Europeiska unionens råd (rådet) under 2011 flera rådsbeslut. Rådet antog dessutom i vissa avseenden mer ingripande åtgärder än vad FN:s resolutioner kräver. Vad rådet har beslutat inom ramen för rådsbesluten faller i allt väsentligt inom unionens behörighet och har genomförts genom att rådsförordningar har antagits. När det gäller vissa bestämmelser i rådsbesluten ställs det dock krav på ett nationellt genomförande. Regeringen beslutade därför den 15 mars 2012 om tillämpning i fråga om Libyen av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner (sanktionslagen). Samma dag beslutade regeringen om vissa sanktioner mot Libyen. Enligt sanktionslagen ska beslut om att tillämpa lagen underställas riksdagens godkännande. Förordnandet upphör att gälla om det inte har överlämnats till riksdagen för godkännande inom en månad från det att regeringen meddelade förordnandet eller om riksdagen inte har godkänt det inom två månader från det att förordnandet överlämnades till riksdagen.

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner regeringens förordnande från den 15 mars om tillämpning i fråga om Libyen av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner. Utskottet föreslår i detta betänkande att riksdagen ger regeringen ett sådant godkännande.

Innehållsförteckning

Sammanfattning	1
Utskottets förslag till riksdagsbeslut	3
Redogörelse för ärendet	4
Ärendet och dess beredning	4
Bakgrund	4
Propositionens huvudsakliga innehåll	6
Utskottets överväganden	7
Godkännande av sanktioner mot Libyen	7
<i>Bilaga</i>	
Förteckning över behandlade förslag	8
Propositionen	8

Utskottets förslag till riksdagsbeslut

Godkännande av sanktioner mot Libyen

Riksdagen godkänner regeringens förordnande den 15 mars 2012 om tillämpning i fråga om Libyen av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner. Därmed bifaller riksdagen proposition 2011/12:128.

Stockholm den 26 april 2012

På utrikesutskottets vägnar

Sofia Arkelsten

Följande ledamöter har deltagit i beslutet: Sofia Arkelsten (M), Urban Ahlin (S), Walburga Habsburg Douglas (M), Christian Holm (M), Tommy Waidelich (S), Carin Runeson (S), Fredrik Malm (FP), Olle Thorell (S), Kenneth G Forslund (S), Bodil Ceballos (MP), Désirée Pethrus (KD), Julia Kronlid (SD), Hans Linde (V), Ulrik Nilsson (M), Désirée Liljevall (S), Ismail Kamil (FP) och Staffan Danielsson (C).

Redogörelse för ärendet

Ärendet och dess beredning

Förenta nationernas säkerhetsråd antog under 2011 resolutionerna 1970, 1973, 2009, 2016 och 2017 om sanktioner mot Libyen. För att genomföra FN:s sanktioner antog Europeiska unionens råd (rådet) den 28 februari rådsbeslut 2011/137/GUSP. Rådet antog dessutom i vissa avseenden mer ingripande åtgärder än vad FN:s resolutioner kräver. Beslutet har sedan följts av ett antal ändringsbeslut. Vad rådet har beslutat inom ramen för rådsbeslutet och ändringsbesluten faller i allt väsentligt inom unionens behörighet och har genomförts genom att rådsförfordningar har antagits. När det gäller vissa bestämmelser i rådsbeslutet om restriktioner för krigsmateriel och liknande produkter ställs det dock krav på ett nationellt genomförande. Regeringen beslutade därför den 15 mars 2012 om tillämpning i fråga om Libyen av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner. Samma dag beslutade regeringen om vissa sanktioner mot Libyen. Åtgärderna innebär förbud mot att köpa, importera eller transportera krigsmateriel m.m. från Libyen. De innebär även ett förbud mot att leverera, sälja, överföra eller genom Sverige transportera paramilitär utrustning till Libyen. Beslutet att tillämpa sanktionslagen ska underställas riksdagen för godkännande.

Genom proposition 2011/12:128 föreslår regeringen att riksdagen godkänner regeringens förordnande från den 15 mars om tillämpning i fråga om Libyen av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner. Förordnandet upphör att gälla om det inte har överlämnats till riksdagen för godkännande inom en månad från det att regeringen meddelade förordnandet eller om riksdagen inte har godkänt det inom två månader från det att förordnandet överlämnades till riksdagen.

Inga följdmotioner har väckts med anledning av propositionen.

Utskottet har under mandatperioden fått en föredragning av Per Saland, ambassadör och sanktionssamordnare vid Utrikesdepartementet, om utvecklingen av EU:s sanktionssystem.

Bakgrund

De folkliga protesterna i Nordafrika nådde under 2011 Libyen, och i februari samma år utbröt demonstrationer med protester mot regimen. Dessa krävde att Gaddafi, som hade styrt Libyen auktoritärt sedan en militärkupp 1969, avgick och att ett demokratiskt styre inrättades. Protesterna spreds successivt i landet men slogs brutalt ned av regimen. Situationen övergick till en väpnad konflikt, under vilken grova och systematiska brott mot mänskliga rättigheter begicks. Den libyska regimen bemötte fredliga demon-

stranter och civilbefolkningens krav med våld. Regimens handlande fördömdes av bl.a. Arabförbundet, som vädjade särskilt till FN:s säkerhetsråd om skydd för civilbefolkningen.

Mot denna bakgrund antog FN:s säkerhetsråd i februari resolution 1970 (2011). Resolution 1970 införde bl.a. ett vapenembargo mot Libyen, vilket kommer att vara fokus för nedanstående bakgrundsbeskrivning. Det blev därmed förbjudet att direkt eller indirekt tillhandahålla, sälja eller överföra vapen, samt relaterat materiel, bistånd och tjänster med anknytning till sådana, till Libyen. Även import av motsvarande materiel blev förbjuden. För att upprätthålla vapenembargot uppmanades FN:s medlemsstater även att på sina respektive territorier inspektera flygplan och andra farkoster vid misstanke om otillåten last enligt embargobestämmelserna. Detta mandat för medlemsstaterna har dock senare kommit att upphävas. I resolution 1973 (2011), från mars samma år, kom Säkerhetsrådet att modifiera inspektionsbestämmelserna och än en gång uttala vikten av att vapenembargot upprätthölls.

Ett övergångsråd, National Transitional Council (NTC), bildades så småningom av företrädare för oppositionen. I slutet av augusti föll regimen och Gaddafi dödades i oktober. Med hänsyn till utvecklingen i Libyen kom FN:s säkerhetsråd i september att anta resolution 2009 (2011) som införde vissa lättnader i vapenembargot. Lättnaderna bestod i vissa undantag från embargot mot vapenexport till förmån för bl.a. de libyska myndigheternas säkerhets- och avrustningsarbete samt FN-personal. Efter NTC:s överväganden bildades i november en ny libysk interimregering under ledning av premiärminister al-Keib. En huvuduppgift för regeringen är att genomföra Libyens övergång till demokrati.

NTC och interimregeringen strävar efter att etablera sin auktoritet över milisgrupper som kämpat mot Gaddafiregimen och som inte vill ge upp sina vapen förrän deras roll i den politiska övergångsprocessen klarnar. Säkerhetsläget förvärras av okontrollerade flöden av vapen och ammunition i Libyen som även har spritts till regionen och utgör säkerhetshot även i den vidare regionen. Det internationella samfundet försöker bistå Libyen med att få överblick och kontroll över vapenflödena och förbereder stöd för DDR-reformer (Disarmament Demobilisation Reintegration) för att regeringen ska kunna inlemma f.d. kombattanter i nationella institutioner och säkerhetsorgan. Mot denna bakgrund kan ett partiellt vapenembargo, däribland mot import av vapen från Libyen, väntas bestå. I resolution 2017 (2011), från slutet av oktober 2011, uttryckte säkerhetsrådet fortsatt oro över vapenflödet i Libyen och betonade att detta underminerar arbetet med att stabilisera landet och kan komma att understödja terroristaktiviteter i regionen. Resolutionen innehåller en uppmaning till de libyska myndigheterna och samtliga medlemsstater att ytterligare verka för att upprätthålla vapenembargot. Genom resolution 2040 (2012) har säkerhetsrådet upphävt medlemsstaternas mandat att utföra inspektioner i syfte

att säkra genomförande av vapenembargot. I anslutning till detta har säkerhetsrådet dock även betonat vikten av ett fortsatt upprätthållande av embargot.

Säkerhetsrådets resolutioner har genomförts av EU genom antagandet av rådsbeslut 2011/137/GUSP från den 28 februari 2011. Rådet antog dessutom i vissa avseenden mer ingripande åtgärder än vad FN:s resolutioner kräver i form av ett förbud mot att förse Libyen med, eller från Libyen anskaffa, utrustning som kan användas för internt förtryck och som inte omfattas av FN:s resolutioner. Rådsbeslutet har sedan följts av ett antal ändringsbeslut för att återspegla FN:s resolutioner. Vad rådet har beslutat inom ramen för rådsbeslutet och ändringsbesluten faller i allt väsentligt inom unionens behörighet och har genomförts genom att rådsförordningar har antagits. Merparten av FN- och EU-sanktionerna omfattas av förbudsregler i rådets förordning (EU) nr 204/2011 om restriktiva åtgärder med hänsyn till situationen i Libyen samt de ändringar som har gjorts i denna. Rådsförordningar är direkt tillämpliga i Sverige och kräver därför inte några ytterligare svenska bestämmelser. När det gäller vissa bestämmelser i rådsbeslutet ställs det dock krav på ett nationellt genomförande. För vissa av dessa bestämmelser, såsom försäljning av krigsmaterial till Libyen, reserestriktioner och luftfartsrestriktioner, anser regeringen att Sverige kan uppfylla bestämmelserna genom den befintliga svenska regleringen. Dock anser regeringen att svenska författningsåtgärder krävs för de delar av sanktionerna som rör köp, import eller transport av krigsmateriel m.m. från Libyen och förbud mot att leverera, sälja, överföra eller genom landet transportera paramilitär utrustning till Libyen.

Propositionens huvudsakliga innehåll

I propositionen föreslår regeringen att riksdagen godkänner regeringens förordnande den 15 mars 2012 om tillämpning i fråga om Libyen av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner. Regeringen redogör i propositionen för de sanktioner som FN och EU har antagit om Libyen samt bakgrunden till att sanktionerna har antagits. Det redogörs vidare för bestämmelser för genomförande av sanktionerna i Sverige samt vilka delar av sanktionerna som kräver respektive inte kräver svenska författningsåtgärder. Dessutom beskrivs innebörden av de föreskrifter som regeringen har antagit.

Utskottets överväganden

Godkännande av sanktioner mot Libyen

Utskottets förslag i korthet

Riksdagen bifaller regeringens förslag om att godkänna regeringens förordnande den 15 mars 2012 om tillämpning i fråga om Libyen av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner.

Utskottet konstaterar att enligt stadgan för Förenta nationerna kan FN:s säkerhetsråd under vissa förhållanden anta resolutioner om olika åtgärder, såsom sanktioner, för att upprätthålla internationell fred och säkerhet. Sådana resolutioner kan innehålla bindande beslut eller rekommendationer. En stat som är medlem i FN är enligt FN:s stadga skyldig att godta och verkställa säkerhetsrådets bindande beslut om sådana sanktioner. Utskottet konstaterar vidare att EU kan anta sanktioner inom ramen för EU:s gemensamma utrikes- och säkerhetspolitik, antingen för att genomföra FN:s bindande resolutioner om sanktioner eller i form av självständiga beslut om sanktioner. För att genomföra ett rådsbeslut om sanktioner på de områden där EU har behörighet antas rådsförordningar som är direkt tillämpliga i nationell rätt. För de områden där unionen inte har behörighet eller som har överlämnats till medlemsstaterna att genomföras nationellt är det dock nödvändigt att vidta nationella åtgärder för att genomföra sanktionerna, vilket är fallet i delar av de sanktioner som EU har antagit mot Libyen. I dessa fall ska lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner tillämpas.

Utskottet vill understryka vikten av att vapenembargot mot Libyen även i fortsättningen upprätthålls. Utskottet tillstyrker förslaget i *proposition 2011/12:128* om att riksdagen bör godkänna regeringens förordnande den 15 mars 2012 om tillämpning i fråga om Libyen av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner.

BILAGA

Förteckning över behandlade förslag

Propositionen

Proposition 2011/12:128 Tillämpning i fråga om Libyen av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner:

Riksdagen godkänner regeringens förordnande den 15 mars 2012 om tillämpning i fråga om Libyen av lagen (1996:95) om vissa internationella sanktioner (avsnitt 6).